

sunt cuprinse în segmentul numit *Történelmi irodalom*. Alte areale reiterate periodic sunt: *Figyelő*, oferind spațiu, de regulă, unor dispute sau critici pe marginea unor fenomene / procese generale; *Műhely*, prezentând rezultate parțiale ale unor cercetări importante, dar neterminate, iar în cadrul părții intitulată *Krónika*, sunt oferite relatări despre unele evenimente majore, cum ar fi conferințe / congrese / sesiuni / simpozioane interne/ internaționale, dar și dări de seamă, diverse înștiințări și necroloage.

Dincolo de studiile, în general foarte consistente, acoperind toate epocile și domeniile trecutului – fapt ilustrând receptivitatea editorilor față de orice aport contributiv însemnând calitate în plan istoriografic, – remarcăm partea foarte consistentă de recenzii și note bibliografice / de lectură. Numărul lor este foarte mare și, în general, tratează despre lucrări recent apărute, dar nu numai, între semnatarii abordați figurând și cei proveniți din lumea culturală germană sau slavă, în schimb, lipsesc, în totalitate, discuțiile la tomurile publicate în spațiul anglo-saxon, care, de regulă, expun sugestii hermeneutice din punct de vedere conceptual și metodologic. Majoritatea recenziilor folosesc o abordare pozitivă, dar nu neapărat la modul laudativ. Un astfel de exemplu îl constituie elaboratul lui Szakály Sándor la volumul având drept subiect existența instituției radiofonice naționale între anii 1945-1948 (autor: Simándi Irén, 3/2014). Deși recenzia este una pozitivă, autorul atrage atenția asupra unor aspecte metodologice, precum, de pildă, absența obișnuinței citării din lexicoanele biografice. Un alt caz este reprezentat de Pritz Pál, în discutarea volumului de documente editat de Baráth Magdolna. Argumentația folosită este deosebit de amplă, de multe ori un ton foarte critic, care se justifică însă prin comentariile adnotate, dovedind atât faptul că inițiatorul semnalării critice este un bun cunoscător epocii respective, cât și deosebita sa apetență spre lectura minuțioasă (1/2014).

O caracteristică aparte a periodicului este dezvăluită de circumstanța funcționării ei ca un deschis forum de dezbatere, în cadrul căruia opiniile profesionale, coroborate cu cele personale – asemănător „agorelor” politice, în care nu numai percepțiile sau rezultatele, ci și personalitatea interlocutorilor sunt invocate și taxate polemic - se exprimă în fiecare număr al publicației. Strategia și tactica exersate în asemenea cazuri este următoarea: părțile aflate în contradicție își pot exprima părerile în scris, redactorii urmând a formula opinia lor neutră, invitând totodată cititorii să mediteze și să tragă concluziile de rigoare, consecința expusă conducând la încheierea discuției științifice. O astfel de situație a fost consemnată în confruntarea angrenând istoricii Gyáni Gábor „versus” Hermann Róbert, Karsai László și Pritz Pál (3/2013), pe marginea studiului celui dintâi pomenit, cu privire la starea istoriografiei maghiare contemporane și recente; respectiv, polemica mai puțin prietenoasă, presărată pe alocuri cu atacuri la persoană (1/2014), desfășurată între Krausz Tamás și Ungváry Krisztián, având drept reper nota critică a lui Ungváry (6/2013) la un volum, realizat de Krausz, oferind spațiu generos manifestării unei controverse aprige, care, probabil, vor continua, dar în afara coloanelor revistei.

Ca temporară concluzie, credem că parcurgerea tematicii incluse în cuprinsul „Századok”-ului este recomandabilă specialistului român, preocupat de trecutul ariei geografico-istorice transilvane, dar și de confluențele existente între cele două discursuri proprii scrisului istoric, trecut, actual și de perspectivă.

Artúr Lakatos

„Világtörténet”, Budapest, MTA BTK TTI Folyóírat, 35/ 2013/ 4; 36/2014/1-4.

Revista, cu titlul sus citat, editată de către Institutul de Științe Istorice, parte componentă a consorțiului de instituții umaniste reunite sub auspiciile Academiei Maghiare de Științe, reprezintă, în primul rând, o provocare pentru autori și editori, și anume, concretizând măsura difuzării informației cu adevărat valoroase cu privire la istoria locală / autohtonă și cea europeană / globală, respectiv subiecte mai bine cunoscute (pacea de la Saint Germaine), dar și aspecte mai puțin știute, chiar exotice (cazul refugiaților evrei în Mauritius, în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial) – într-o limbă de strictă circulație internă. Asta deoarece, în pofida bogăției și diversității contribuțiilor inserate, periodicul este tipărit numai în maghiară.

Structura este una simplă, clasică pentru majoritatea publicațiilor de profil: conține studii originale și recenzii de lucrări. Multă vreme, „Istoria universală”, cum ar suna în românește, apărea, probabil și în funcție de cantitatea materialelor repertorizate, într-un mod relativ neregulat, deseori înfățișând numere comasate anual. Conceptul de redactare a fost modificat recent (2013/2-3), adoptându-se procedura setului tematic, precum cel edificat pe modernizarea spațiului Orientului Îndepărtat (China și Japonia în secolele XIX-XX). Cursul evolutiv a continuat și cu primul număr din 2014, relevând abordări despre istoria informațională, inspirat – conform textului introductiv, semnat de Z. Karvalics László – de succesul unui antecesor problematic, inițiat în 1996. Acesta este foarte interesant din punct de vedere inter- și multidisciplinar, în adevăratul sens al cuvântului: informația constituind termenul-cheie pentru seria de articole cu tematică diferită, debutând cu societatea informațională neo-asiriană și interacțiunea dintre putere și scris în Urartu, și terminând cu un incitant demers, realizat de Vörös Boldizsár, în tentativa de comparare a narării unui caz al simbolisticii comuniste, promovând conceptul prieteniei istorice ruso-maghiare, – cel al fictivului căpitan țarist Gusev, participant la înfrângerea revoluției din 1849, și care, conform mitologiei, se alăturase trupelor conduse de generalul Bem, faptă pentru care ar fi fost executat la Minsk. Autorul compară sursele sovietice/rusești cu cele maghiare, într-un interval de timp destul de larg, coincidând tocmai cu criza declanșată pe durata Războiului Rece. Numărul tematic următor își focalizează atenția pe chestiunea *Imperiul Germano-Roman*, iar celălalt (2014/3) are ca temă generală *Transformare în națiune și istoriografie în Caucaz*, cuprinzând studii centrate asupra formării statului și identității naționale în situația celor trei republici din Caucaz, Armenia, Georgia și Azerbaidjan. În acest ultim caz, remarcăm aportul lui Nagy Kornél, unul dintre cei mai activi armenologi maghiari actuali, dar și al altor contributory străini, ce ilustrează bunele relații dezvoltate de editorii revistei în mediile de specialitate din afara granițelor țării. Nu în cele din urmă, distingem acribia editoarei Skorka Renáta, ilustrativ exprimată, oarecum cifrat, sub denumirea de „Spirite în-sticlate”, parabolă desemnând un clivaj problematic aseasonat locului / rolului unor personalități, îndeosebi culturale și militare în devenirea Ungariei medievale.

Din punctul de vedere al istoriografiei românești, subliniem un valoros studiu elaborat de profesorul Miskolczy Ambrús, despre participarea membrilor Gărzii de Fier la războiul civil din Spania, și înmormântarea „eroilor” Moța și Marin (4/2013). Tratarea este un nimerit exemplu vizând modalitatea vehiculării noutății informaționale, dar și modernei interpretare aferentă. Conform celor afirmate de către autor într-o notă de subsol, încercarea sa reprezintă o tentativă de antumare a monografiei aflată în faza de definitivare, despre trecutul mișcării respective. În urma unei scurte introduceri, – care plasează războiul civil spaniol în contextul internațional al competiției ideologice specifice răstimpului interbelic – se trece la factualizarea „aventurii” legionare, pentru ca apoi atenția să fie diseminată pe ceremonialul funebru și faptele contextualizatoare. Accentul se pune nu atât pe analiza datelor din punct de vedere estetic și hermeneutic – deși o astfel de abordare de nuanță antropologic culturală ar fi fost oportună, prin utilizarea metodologiei adecvate –, cât pe „summa” reflecțiilor politice determinate, în strădania de a evoca meandrele vieții politice românești, cu un evident focus pe mișcarea legionară.

Am considerat necesar să glosăm bibliografic pe marginea acestei publicații, cu un caracter inedit în peisajul istoriografic maghiar, datorită importanței deținute în maniera științifică de semnalare, dar și drept exemplu pentru alte instrumente de profil, absente din devenirea actuală a scrisului nostru istoric, pomenind, cu regret, ori făcând tardivă referire la demult apusa „Revistă de referate și recenzii”, inițiată la București, la debutul deceniului șapte al veacului trecut.

Artúr Lakatos

„Történelmi Szemle”, Budapest, MTA, BTK, TTI Értésítője, LV/ 2013/4; LVI/2014/1-4

Această revistă apare din anul 1949, ca publicație de specialitate a Institutului de Istorie din cadrul Academiei Maghiare de Științe, într-o ținută calitativă de elevat nivel. Anual se publică patru numere, menite a reprezenta un atelier principal al istoriografiei din țara vecină.